

Asia: VN/13605/2023 ja VN/13604/2023

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttaminen (siirtolaskelmien tarkistaminen)

Kysymykset

1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista.

Siirtolaskelman tarkoituksena ja tavoitteena tulee olla se, että kunnista hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset vastaavat laskelman perusteella yhden vuoden palveluiden järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia ja että siirtoaskelmia varten kunnilta ja hyvinvointialueilta kerättävät tiedot ovat keskenään vertailukelpoiset ja johtavat yhdenmukaiseen tulokseen.

Karkkilan kaupungin lausunto perustuu Kuntaliiton lausuntoluonnokseen siirtolaskelmien tarkistamisesta. Kuntien tasapuolinen kohtelu on tärkeä tavoite. Siirtolaskelmien tulee perustua tasapuoliseen ja oikeudenmukaiseen kohteluun. Erityisesti siksi, että sote-siirtolaskelmilla on pysyvä vaikutus kuntien valtionosuusrahoitukseen jatkossa.

Tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus ja kuntien yhdenvertainen kohtelu voidaan varmistaa vain sillä, että kaikki laskelmia vääristävät vaikutukset poistetaan siirtolaskelmista. Tämä voinee toteutua vain sillä, että VM tarkistaa kaikkien kuntien tilinpäätökset läpi vääristävien erien osalta molempien siirtolaskelmavuosien (2021 ja 2022) osalta.

2. Huomioon otettavat erät.

Ovatko kunnan peruspalvelujen valtionosuusasetuksen luonnoksessa mainitut oikaistavat erät (2 momentin kohdat 1-6) perusteltuja ja niiden huomioon ottamisen tapa mielestänne tasapuolinen kuntien välillä?

1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset

2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät

3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä
4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen
5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen
6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot

Kaikki mainitut erät on perusteltua huomioida ja oikaista niin, että vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätösluvut ilmentävät mahdollisimman tarkasti kyseisille vuosille kohdistuvia sote- ja pelakustannuksia.

3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?

Mikä tahansa muukin tapahtuma, joka ei ole normaalia yksittäisen vuoden toimintaa tai joka on aiheutunut sote-uudistukseen valmistautumisesta.

4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi.

Kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna. Onko oikaisun kynnyks mielestänne oikea?

Näin tärkeässä laskelmassa raja-arvojen asettaminen on erittäin ongelmallista, koska raja-arvot ovat omiaan lisäämään kuntien välistä eriarvoisuutta, vaikka asetusmuutoksen tavoite on päinvastainen eli oikeudenmukaisen kohtelun lisääminen kuntien välillä.

Mikäli tarkistus koskee vain osaa kuntia tai vain osaa euromääräisistä vaikutuksista, on iso riski, että tasapuolisuus kuntien välillä ei lisäännä vaan päinvastoin epäoikeudenmukaisuus kasvaa.

5. Menettely. Näkemyksenne ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus)?

Sote-siirtolaskelmilla on pysyvä vaikutus kuntien valtionosuusrahoitukseen jatkossa. Lausuntojen antamisen aikataulu on näin olennaisen ja haasteellisen asian osalta varsin nopea. Aikataulun tekee haasteelliseksi myös se, että kuntien talousarviovalmistelut ennen kesälomakauden alkamista ovat käsillä. Liian kireällä aikataululla voi olla vaikutuksia annettaviin tietoihin. Pyydettyjä tietoja ei ehkä ehditä toimittamaan ajoissa. On tärkeää, että kunnille annettaisiin mahdollisuus täydentää tai korjata antamia tietoja tarvittaessa. Kuntien ja kuntayhtymien (hyvinvointialueiden) antamat tiedot tulee saattaa kaikille julkisiksi riittävällä tarkkuudella.

6. Muita huomioita.

Kuntien tasapuolinen kohtelu ja sote-siirtolaskelman oikeudenmukaisuus voi toteutua vain, jos poikkeukselliset vaikutukset puhdistetaan laskelmasta kaikkien kuntien ja kaikkien poikkeuksellisten erien osalta.

Karkkilan kaupunki,

Tuija Telén

kaupunginjohtaja

Pieniniemi Leena

Karkkilan kaupunki - Kaupunginhallitus, Tuija Telén, kaupunginjohtaja